

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Parlamentul Republicii Moldova

fhi360
THE SCIENCE OF IMPROVING LIVES

SUȘȚINERE ACORDATĂ DE GUVERN ECONOMIEI SOCIALE

Andreja Rosandić

CONFERINȚĂ REGIONALĂ

Calea spre durabilitatea financiară a
organizațiilor societății civile

15-16 mai 2018, Chișinău

DEFINIȚIE

"Întreprinderile sociale combină obiectivele societale cu spiritul antreprenorial. Aceste organizații se concentrează pe atingerea unor obiective sociale, de mediu sau pe obiective comunitare mai largi.

Obiectivul lor principal este de a avea un impact social mai degrabă decât de a face profit pentru proprietarii sau acționarii lor. Ele adesea angajează persoane excluse social, contribuind astfel la coeziunea socială, ocuparea forței de muncă, incluziune și reducerea inegalităților.

Întreprinderea socială operează prin furnizarea de bunuri și servicii pentru piață într-un mod antreprenorial și inovator și utilizează profiturile sale în primul rând pentru a atinge obiective sociale.

Ea este gestionată într-o manieră deschisă și responsabilă și, în special, implică angajații, consumatorii și părțile interesate afectate de activitățile sale comerciale".

http://ec.europa.eu/growth/sectors/social-economy/enterprises_en

Nu există o formă juridică unică pentru întreprinderile sociale (cooperative sociale, companii private, organizații mutuale, asociații non-profit, organizații de voluntariat, organizații de caritate, fundații)

Trei piloni principali:

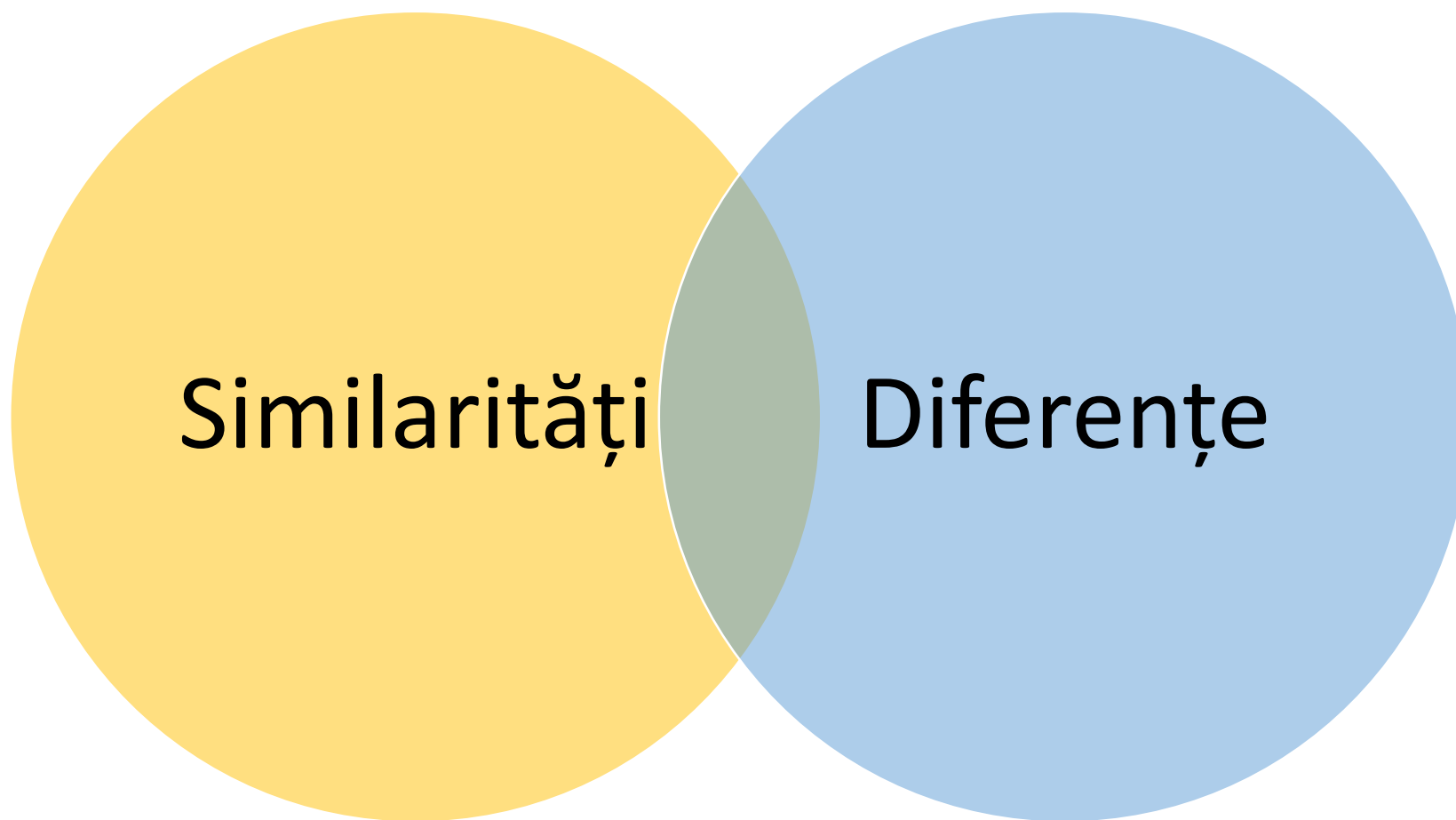
1. Obiectivul social sau societal al **bunului comun** este principalul motiv al activității comerciale
2. Profiturile sunt preponderent **reinvestite** în vederea realizării obiectivului social urmărit.
3. Modul de organizare sau sistemul de proprietate reflectă misiunea întreprinderii, utilizând **principii democratice sau participative sau mizând pe dreptatea socială.**

Vecinătatea Estică

Balcanii de Vest

SIMILARITĂȚI GENERALE ÎN CADRUL REGIUNILOR

Influența statului asupra operațiunilor de afaceri e încă considerabilă;

Schimbările în guvern sau politici conduc la schimbări în cadrul de reglementare;

Nu se recunosc inițiativele propulsate social, nu există facilități fiscale, e prea multa administrare, realizare inconsecventă a regulamentelor;

Economia socială e privită ca un model de incluziune preponderent pentru persoane cu dezabilități;

Întreprinderile sociale sunt finanțate de donatori;

Lipsa coordonării, cooperării și schimbului de practici bune.

DIFERENȚE GENERALE ÎN CADRUL REGIUNILOR

Există investiții propulsate social care sunt disponibile la BM;

Țările VE - fondurile inițiale provin de la donatori sau surse private de finanțare;

Întreprinderile sociale nu sunt incluse în rețeaua de oferte;

BM are o RSC mai avansată;

Țările BM deja au anumite infrastructuri de susținere - organizații intermediare, incubatoare, acceleratoare, centre de instruire, programe de mentorat și consiliere cuplate cu finanțare și rețele;

În VE o asemenea structură încă nu este durabilă și se asigură pe bază de proiecte și se finanțează de donatori.

REZUMAT AL CONSTATĂRILOR

Cercetarea a confirmat importanța ÎS în ambele regiuni analizate și a arătat următoarele:

- Majoritatea actorilor economiei sociale sunt **organizații bazate pe comunitate**, cu rădăcini în comunitatea locală, care cunosc și suplinesc nevoile comunității respective.
- Întreprinderile sociale **angajează un număr semnificativ de oameni** care provin din grupuri vulnerabile.
- Întreprinderile sociale **crează locuri de muncă locale** susținând dezvoltarea locală.
- Multe din **soluțiile antreprenoriale sunt modele de afaceri inovatoare**, care protejează mediul ambiant.

- Modelul de întreprindere socială încurajează **structura democratică** și implicarea tuturor membrilor/angajaților așa ca toate vocile să fie auzite.
- Modelul de întreprindere cu integrarea muncii **joacă un rol crucial în ambele regiuni în incluziunea socială și reducerea sărăciei** în rândul persoanelor cu dizabilități sau marginalizate.

- Multe întreprinderi sociale sunt **actori cheie în prestarea serviciilor de interes general**, îndeosebi persoanelor vulnerabile.
- Întreprinderile sociale **crează o stabilitate mai mare a locurilor de muncă și oferă condiții de muncă mai bune** pentru angajați, iar aceștia nu se tem că vor pierde locul de muncă.
- Deja există **multe exemple de practici bune în ambele regiuni**.

EXEMPLE UE
FRANȚA
REGATUL UNIT

FRANȚA

- **Legea privind economia socială și solidară**, adoptată în 2014 conferă conceptului de economie socială și de solidaritate o definiție legală.
- Sistemul de sprijin public este orientat spre **anumite tipuri de entități** (de exemplu, asociații) sau spre un **anumit tip de contribuții** (de exemplu, integrarea muncii), mai degrabă decât spre un grup concret de organizații definite ca întreprinderi sociale *per se*.
- Economia socială și de solidaritate se află **prioritar pe agenda guvernului**.
- **Banca de investiții publice (BIP)** oferă diferite tipuri de instrumente de finanțare, inclusiv investiții în capital propriu, împrumuturi, garanții, precum și asistență tehnică la etapa preliminară, intermediară și post investițională.
- Observatorul național al economiei sociale și de solidaritate - îmbunătățirea recunoașterii economiei sociale prin integrarea modulelor economiei sociale în programele de învățământ (72 de cursuri cu calificare privind economia socială și de solidaritate în 2012)
- Considerații sociale sau ***clauze sociale*** integrate în proceduri de achiziții publice.
- Finanțarea UE **planificată** în mod sistematic pentru economia socială.
- **Programele administrațiilor regionale** sunt numeroase și variază în ceea ce privește numărul, dinamica și amploarea inițiativelor sprijinite de guvern.

FRANȚA

- Ecosistemele franceze sprijină cooperarea între întreprinderile sociale și companiile bazate pe profit.
- Piața de investiții sociale a existat în Franța de peste 20 de ani.
- Au fost create diverse instrumente și scheme de finanțare pentru promovarea investițiilor sociale:
 - ✓ Există **stimulente fiscale pentru economia socială / filantropie**: 50% din donații către ONG-uri sunt scutite de impozite. De asemenea, persoanele fizice pot beneficia de un credit fiscal de până la 66% din suma donată.
 - ✓ **Fonduri de pensii orientate social**: Începând cu ianuarie 2010, este obligatoriu ca fiecare companie franceză cu mai mult de 50 de angajați să ofere angajaților săi o schemă de pensii orientată social. Aceste sisteme de pensii (FCPES - *Fonds Commun de Placement d'Entreprise Solidaire*) investesc de la 5 până la 10% din fondurile lor în întreprinderi sociale sau în fonduri sociale. La sfârșitul anului 2011, schemele de pensii orientate social au reprezentat mai mult de 1,7 miliarde EURO, din care peste 110 milioane EURO au fost investite în fonduri sociale sau întreprinderi sociale (plus 600 milioane EURO din alte surse).
 - ✓ În cadrul **Programului investițiilor viitoare** (*Program d'Investissements d'Avenir*), a fost alocat un buget de 100 milioane EURO pentru finanțarea întreprinderilor sociale.
 - ✓ Caisse des Dépôts - un investitor public pe termen lung, oferă finanțare semnificativă economiei sociale.
 - ✓ Portofoliu întreg de instrumente financiare disponibile pentru ÎS: subvenții, garanții, granturi, împrumuturi, capital propriu, mezanin, crowdfunding.

Sisteme finanțate public, concepute special pentru organizațiile de economie socială / întreprinderile sociale sau care le vizează pe acestea

Tip de sprijin	Întreprinderi sociale țintite în mod special?
Sprijin înainte de inițierea activității (de ex. incubatoare)	✓
Sensibilizare (de ex., alocații)	✓
Educație în antreprenoriat social (de ex. o școală a antreprenorilor sociali)	✓
Sprijin de afaceri (de ex. planificarea afacerii, abilități de management, marketing etc.)	✓
Scheme de formare și consiliere	✓
Sprijin pentru pregătirea de investiție	✓
Instrumente financiare dedicate	✓
Infrastructură fizică (de ex. spațiu de muncă folosit în comun)	✓
Colaborare și acces la piețe	✓
Activități de rețea, împărtășirea cunoștințelor, inițiative de învățare reciprocă	✓

REGATUL UNIT (RU)

- 2001 - Guvernul britanic a creat o Subdiviziune separată responsabilă de întreprinderi sociale și a publicat prima strategie - o strategie pentru succes.
- Modificări ale subdiviziunilor relevante, noi strategii care țin cont de nevoile întreprinderilor sociale.
- Aprilie 2012, **Big Society Capital**, o organizație financiară independentă - prima de acest fel - care își propune să sprijine și să dezvolte investițiile sociale în Marea Britanie. Acestea i s-a oferit 400 de milioane de lire sterline din conturile bancare inactive ale Angliei și 200 de milioane de lire sterline din cele 4 mari bănci din Marea Britanie.
- 2012 - A fost introdusă **Legea privind serviciile publice (valoarea socială)**.
- Legea cere tuturor organismelor publice din Anglia și unor organisme din Țara Galilor să ia în considerare modul în care serviciile pe care le-au comandat și procurat ar putea îmbunătăți bunăstarea economică, socială și de mediu a zonei. Scopul este de a asigura că puterea de cumpărare a sectorului public este îndreptată spre obținerea de beneficii sociale și de mediu, precum și spre sporirea eficienței financiare.
- Bonurile Impactului Social și introducerea unei noi reduceri fiscale pentru investițiile sociale susțin în continuare dezvoltarea ÎS.
- Compania de interes comunitar (CIC) a fost creată în mod special în 2004 ca formă juridică pentru întreprinderile sociale non-caritabile. CIC are aceeași structură ca o companie tradițională, dar necesită caracteristici speciale suplimentare, inclusiv cerința de a acționa numai în interesul comunității, blocarea activelor și o plafonare a plăților dividendelor (9.500 CIC-uri înregistrate începând cu iulie 2014).
- Există o serie de alte forme juridice disponibile pentru întreprinderile sociale.

REGATUL UNIT (RU)

- ÎS este, în majoritatea cazurilor, eligibilă pentru sprijinul general acordat tuturor întreprinderilor din RU.
- **Fonduri FEDR / FSE** - două fonduri europene majore disponibile pentru ÎS.
- Guvernul britanic oferă **scheme de finanțare publică** destinate asigurării unei "rezerve" de întreprinderi sociale competente și cu posibilități de investiții, care să beneficieze de sprijin la fiecare etapă a dezvoltării întreprinderii (înainte de începerea activității, la stadiu incipient, creștere), inclusiv programe dedicate de ex. instruire, mentorat, incubare etc.
- Multe inițiative au fost lansate în domeniul investițiilor sociale, reflectând o schimbare a accentelor de la "**susținerea de afaceri**" a întreprinderilor sociale la focalizarea pe "**creșterea pieței investițiilor sociale**" și contribuind la asigurarea "pregătirii investiționale" între întreprinderile sociale (Fondul Incubator Social, Fondul de investiții și disponibilitate în contracte, Capitalul societății mari, Fondul pentru rezultatele sociale, Reducerea impozitului pe investiții sociale - reducerea cu 30% a investițiilor sociale în factura lor privind impozitul pe venit pentru acel an).
- O gamă largă de **rețele de specialitate și de sprijin** disponibile la nivel național, regional și local care oferă un șir larg de activități de sprijin pentru dezvoltarea afacerilor începând de la inițiere (înainte de începerea activității) până la consolidare și creștere.

**ÎN APOI LA REGIUNEA VECINĂȚĂȚII
ESTICE
ȘI CEA A
BALCANILOR DE VEST**

Cadrul legal și de reglementare

	VECINĂTATEA ESTICĂ
AR	✓ Nu există lege, document de concepție cu definiția ÎS și criterii de recunoaștere - un document informal a fost prezentat Guvernului ✓ Model de angajare
AZ	✓ Nu există lege ✓ Model de incluziune socială
Blr	✓ Nu există lege ✓ Model de incluziune socială și angajare
GE	✓ Un proiect de lege urmează a fi prezentat guvernului în trimestrul 1 al 2018 ✓ ÎS sunt un instrument de susținere a grupurilor vulnerabile (abilitare economică, reabilitare, angajare, acces la servicii sociale)
MD	✓ Legea privind antreprenoriatul social a fost adoptată în noiembrie 2017 ✓ Incluziune socială, ocuparea forței de muncă, dezvoltarea rurală și regională, protecția mediului, model de prestare a serviciilor sociale
UK	✓ Nu există lege ✓ Model de protecție socială și incluziune socială

	BALCANII DE VEST
AL	✓ Legea privind ÎS publicată în 2016 sub egida Ministerului Bunăstării Sociale și Tineretului ✓ Model de incluziune socială, doar ONG-urile se califică ca ÎS.
BA	✓ Nu există lege ✓ ÎS sunt menționate în două documente de politici: Strategia de dezvoltare a BiH și Strategia de incluziune socială a BiH ✓ Model de angajare și incluziune socială ✓ Republika Srpska elaborează o lege privind ÎS ✓ ÎS sunt parte a documentelor strategice
XK	✓ Proiect de lege privind ÎS – se anticipă că va fi adoptat în martie 2018 ✓ Permite statut de ÎS tuturor entităților legale ✓ Model de incluziune socială
MK	✓ Proiect de lege privind ÎS din 2012, dar care nu a fost încă aprobat ✓ Model de incluziune socială și reducere a sărăciei
ME	✓ Nu există lege privind ÎS ✓ Proiect de lege sugerat în 2013 dar încă nu a fost elaborat ✓ Model de angajare a grupurilor vulnerabile
RS	✓ Nu există lege privind ÎS ✓ Strategie de reabilitare profesională și angajare a PwD permite creare de ÎS pentru angajare a PwD ✓ Model de incluziune socială și angajare

CONCLUZII GENERALE

- În țările din VE mai există încă **o influență** considerabilă a **statului** în operațiunile de afaceri;
- Ambele regiuni suferă de consecințe ale **schimbărilor din cadrul guvernului sau ale politicilor** care duc la modificări ale cadrului de reglementare prin care operațiunile comerciale fac obiectul unor schimbări frecvente;
- **Lipsa unui cadru de reglementare** pentru dezvoltarea economiei sociale face ca sistemul să fie greoi în ambele regiuni, nepermițând recunoașterea completă și necesară a inițiativelor orientate spre societate;
- În ambele regiuni, întreprinderile **sociale nu primesc recunoașterea publică necesară, nu beneficiază de avantaje fiscale și se confruntă cu poveri administrative** și cu aplicarea inconsecventă a reglementărilor;
- Economia socială este privită ca un **model de incluziune, în special pentru persoanele cu dezabilități**;
- În ambele regiuni, în majoritatea cazurilor, **donatorii oferă** finanțare inițială și, în plus, în țările VE, multe inițiative au fost finanțate din resurse proprii sau din banii membrilor familiei;
- **Există mai multe investiții orientate social, disponibile la BM**, prezente atât la nivel local, cât și / sau cu cuprindere a regiunii, în timp ce în țările din VE majoritatea finanțărilor pentru activitate inițială provin din partea donatorilor sau a banilor privați;
- Întreprinderile sociale nu sunt **incluse în lanțul de aprovizionare al companiilor tradiționale, al corporațiilor sau al sectorului public**, deși în regiunea BM RSC atrage mult mai multă recunoaștere publică decât în VE, unde RSC este în fază incipientă;
- Țările BM dispun deja de anumite **infrastructuri de sprijin** sub formă de organizații intermediare, incubatoare, acceleratoare, centre de formare, programe de mentorat și de tutelă împreună cu finanțare, precum și diverse rețele, care susțin interesele actorilor economiei sociale;
- În VE, o astfel de structură nu este încă viabilă, fiind asigurată **pe bază de proiect** și finanțată de donatori.
- **Lipsa coordonării**, cooperării și schimbului de practici bune a fost identificată în ambele regiuni.

Asociația de Artizanat din Georgia

Tbilisi, Georgia

Misiunea socială: este de a sprijini abilitarea economică a meșterilor populari prin îmbunătățirea dezvoltării produsului și sensibilizării lor prin intermediul instruirii și serviciilor de consultanță.

Întreprindere socială: este un magazin conceptual, care reunește produse de înaltă calitate realizate manual de un număr de până la 250 de meșteri populari din Georgia. Produsele prezentate la magazin combină elemente tradiționale georgiene și, în același timp, inovatoare, care se disting prin înaltă calitate și sunt personalizate în funcție de nevoile clienților.

Impact social:

- ✓ Platformă de ocupare a forței de muncă pentru până la 250 de meșteri populari din diferite regiuni ale Georgiei, incluzând diferite grupuri (IDP, minorități etnice, femei și tineri)
- ✓ ÎS pe deplin sustenabile, având două magazine
- ✓ În curs de 15 luni, cifra de afaceri a fost de 139 700 GEL (echivalentul a 45 mii EURO)

Elaborat de Pana

TIRANA, ALBANIA

Misiune socială: a oferi locuri de muncă unui număr mare de șomeri, sau cel puțin persoanelor marginalizate din Albania, asigurând și protecția mediului înconjurător.

Întreprindere socială: transformă materialele sau obiectele inutile în materiale noi sau produse de o calitate semnificativ mai bună și pentru o nouă utilizare (așa-numitul Upcycling). **Pana** produce mobilier pentru cafenele, restaurante, birouri sau gospodării casnice.

Impact social:

- ✓ Angajarea a 20 de persoane, preponderent pensionari, orfani, refugiați sau persoane marginalizate în alt mod
- ✓ Prețuri scăzute ale produselor pentru o mai mare disponibilitate pentru diferiți clienți și sensibilizare privind ambele aspecte
- ✓ Materiale reciclate fără utilizarea deșeurilor. Articole mici sunt fabricate din rumeguș
- ✓ Reducerea poluării globale prin reducerea, adică transformarea deșeurilor existente.

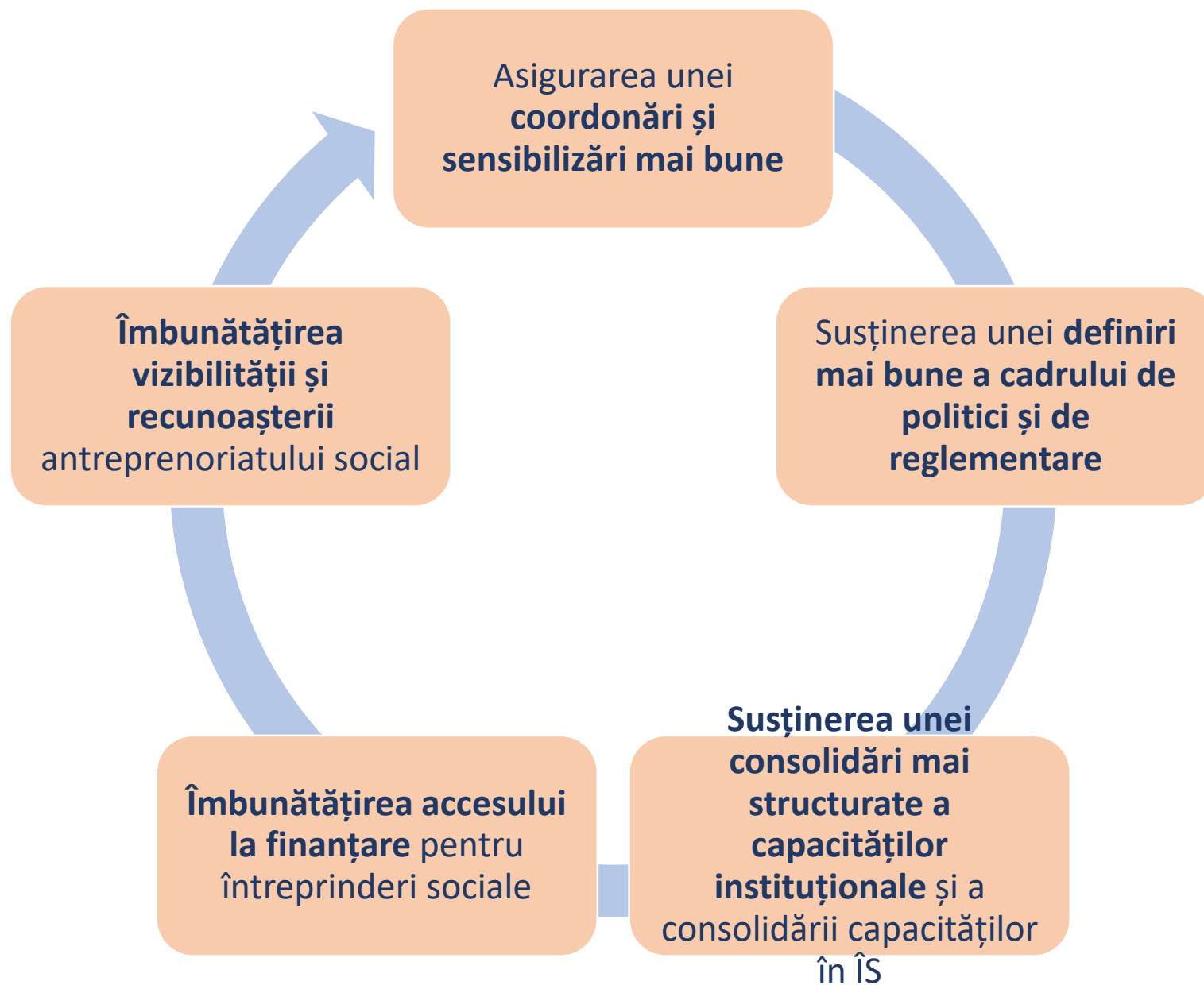

A Way Forward

Planul de acțiuni ar fi necesar pentru a promova economia socială și antreprenoriatul social într-un mod **mai structurat**.

În el s-ar putea prevedea cinci categorii de măsuri:

MOLDOVA

Domenii de intervenție în ordinea importanței	Ce trebuie inclus - domenii prioritare	Modalități de sprijin
<u>Primul domeniu de intervenție:</u> Cadrul de politici, legal și instituțional	Domeniul prioritar 1: Finalizarea cadrului de reglementare, în special prin punerea în aplicare a legilor recent aprobate. Domeniul prioritar 2: Trebuie acordată asistență tehnică ministerelor relevante, în primul rând pentru a crea o infrastructură generală pentru implementarea Legii privind antreprenoriatul social, pentru a aduce o perspectivă transversală mai largă, pentru a ajuta ministerele să sporească vizibilitatea economiei sociale în general. Domeniul prioritar 3: Creșterea gradului de conștientizare a opiniei publice cu privire la impactul produs de ÎS - prezentarea exemplelor de practici bune în mass-media	Pachete bilaterale (asistență tehnică, granturi, CfP, twinning, atribuire directă etc.)
<u>Al doilea domeniu de intervenție:</u> Coordonare	Domeniul prioritar 1: Sprijin suplimentar pentru Consiliul Național sub formă de finanțare, sporirea cunoștințelor despre mecanismele de implementare, advocacy și lobby. Ar putea fi oferit ca parte a finanțării UE pentru OSC cu componenta de consolidare a capacităților.	Pachete bilaterale (asistență tehnică, granturi, CfP, twinning, atribuire directă etc.)
<u>Al treilea domeniu de intervenție:</u> Abilități și acces la piață	Domeniul prioritar 1: Prezentarea ÎS în mass-media pentru a crește gradul de conștientizare a impactului acestora. Domeniul prioritar 2: Analiza modului în care ODIMM ar putea include ÎS între beneficiarii lor, împreună cu întreprinderile tradiționale. Domeniul prioritar 3: A iniția elaborarea programelor de sprijin sub formă de cursuri informale, incubatoare, mentorat și tutelare. Consolidarea capacităților.	Pachete bilaterale (asistență tehnică, granturi, CfP, twinning, atribuire directă etc.) Programe regionale (asistență tehnică, granturi etc.)
<u>Al patrulea domeniu de intervenție:</u> Finanțare	Domeniul prioritar 1: Coordinarea și alinierea diferitelor proiecte mici, promovate de donatori. Domeniul prioritar 2: Motivarea mai multor donatori ca aceștia să ofere finanțări specifice pentru ÎS, inclusiv pentru consolidarea capacităților sau asistență tehnică. Domeniul prioritar 3: Elaborarea unei strategii de includere a diasporei.	Pachete bilaterale (asistență tehnică, granturi, CfP, twinning, atribuire directă etc.) Alte scheme de sprijin (management indirect)

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Parlamentul Republicii Moldova

fhi360
THE SCIENCE OF IMPROVING LIVES

#road2sustainability

VĂ MULȚUMESC!

Această conferință este co-organizată împreună cu Parlamentul Republicii Moldova.

Organizarea conferinței este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID), în cadrul Programului „Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova” (MPSCS), implementat de FHI 360 în parteneriat cu Centrul European pentru Drept Necomercial (ECNL). Conferința este cofinanțată de Proiectul “Monitorizarea progresului, abilitarea acțiunii”, implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene. Conținutul este responsabilitatea organizatorilor și nu neapărat reflectă viziunile USAID, ale Guvernului SUA, ale Uniunii Europene sau ale Parlamentului Republicii Moldova.